

Förvaltningsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om Finlands deltagande i Europeiska åklagarmyndighetens (EPPO) verksamhet och till lagar som har samband med den

Till lagutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om Finlands deltagande i Europeiska åklagarmyndighetens (EPPO) verksamhet och till lagar som har samband med den (RP 184/2020 rd): Ärendet har remitterats till förvaltningsutskottet för utlåtande till lagutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Lauri Rautio, justitieministeriet
- polisöverinspektör Sami Ryhänen, inrikesministeriet
- statsåklagare Tuuli Eerolainen, Åklagarmyndigheten
- polisöverinspektör Markku Ryymin, Polisstyrelsen
- tullöverinspektör Lassi Salakka, Tullen.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- riksdagens justitieombudsman Petri Jääskeläinen, riksdagens justitieombudsmans kansli
- finansministeriet
- social- och hälsovårdsministeriet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

EU-förordningen (EU) 2017/1939 om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten (EPPO-förordningen) antogs 2017. EPPO är behörig att som oberoende åklagarmyndighet inom EU utreda brott som riktar sig mot EU:s budget och åtala dem som misstänks för brott i nationella domstolar. EPPO består av ett centralt åklagarkontor, som har säte i Luxemburg, och av europeiska delegerade åklagare, som är verksamma i medlemsstaterna. EPPO inrättas som ett instrument för fördjupat myndighetssamarbete, och som det ser ut nu kommer 22 av EU:s medlemsstater, inklusive Finland, att delta i verksamheten i det skede då myndigheten inrättas. Det är ännu inte säkert när EPPO kommer att inleda sin verksamhet. Enligt nuvarande bedömningar kommer EPPO att

Utlåtande FvUU 26/2020 rd

inleda sin verksamhet i början av 2021. Det slutliga datumet ska fastställas genom ett beslut av kommissionen innan verksamheten inleds.

I regeringens proposition föreslås att det stiftas en nationell lag om Finlands deltagande i EPPO:s verksamhet (EPPO-lagen) som kompletterar bestämmelserna i EU-förordningen. Dessutom föreslås det ändringar till följd av förordningen i förundersökningslagen, lagen om rättegång i brottmål, lagen om Åklagarmyndigheten, lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen, lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga nordiska länderna samt i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar. Utskottet anser det motiverat att Finlands deltagande i EPPO:s verksamhet genomförs med så små ändringar som möjligt i den nationella lagstiftningen.

Utskottet konstaterar att syftet med att inrätta EPPO är att effektivare än för närvarande ingripa i brott som skadar EU:s ekonomiska intressen och därigenom minska de ekonomiska förluster som dessa brott orsakar unionen och medlemsstaterna. Utskottet anser att ett effektivare skydd av de ekonomiska intressena ligger i alla medlemsstaters, men i synnerhet i nettobetalarernas, intresse. För att uppnå dessa mål är det viktigt att utreda och lagföra bedrägerier som riktar sig mot unionens medel effektivare än för närvarande i medlemsstaternas domstolar. Under sakkunnigutfrågningen har det inte varit möjligt att ge någon exakt uppskattning av hur stor ekonomisk nytta EPPO kan tillföra. Försiktiga uppskattningar ger vid handen att de ekonomiska bedrägerierna uppgår till flera miljarder euro per år på unionsnivå.

EPPO:s straffrättsliga behörighet omfattar i enlighet med bestämmelserna i EPPO-förordningen de brott som det föreskrivs om i direktivet (EU) 2017/1371 om bekämpande genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen (direktivet om EU-bedrägerier) och brott som är oupplösligt sammankopplade med det. Enligt den bedömning som utskottet fått förekommer det i Finland i genomsnitt några brottmål per år som omfattas av EPPO:s formella behörighet.

EPPO:s driftsutgifter täcks ur dess budget, och finansieringen av EPPO ingår i EU:s budget. Meningen är att Finland i det första skedet ska utse två europeiska delegerade åklagare. I enlighet med den så kallade principen om dubbla hattar är avsikten att de europeiska delegerade åklagarna i Finland också ska kunna vara verksamma som nationella åklagare och stå i tjänsteförhållande till Åklagarmyndigheten. EPPO ska svara för lönen till de europeiska delegerade åklagarna till den del dessa sköter brottmål som omfattas av EPPO:s behörighet.

Vid utfrågningen av sakkunniga aktualiserades frågan om hur rätten till social trygghet och pension enligt det nationella systemet ska tryggas för de i Finland verksamma europeiska delegerade åklagarna i EPPO-uppgifter. Utskottet anser det motiverat att social- och hälsovårdsministeriet utreder ärendet i samarbete med andra berörda ministerier och myndigheter. I denna helhet ingår de premier och avgifter samt förmåner som gäller pension, olycksfall i arbetet, yrkessjukdomar och sjukförsäkring. Enligt en tillgänglig bedömning krävs det lagändringar för att ordna den sociala tryggheten på exakt samma sätt som för åklagare som arbetar med nationella uppgifter. Regeringen nämner som ett möjligt alternativ att de berörda EPPO-åklagarna själva skaffar de försäkringar som behövs.

Utlåtande FvUU 26/2020 rd

Utskottet bedömde i sina utlåtanden om förordningsförslaget förslaget konsekvenser särskilt för förundersökningsmyndigheternas och åklagarnas uppgifter. Utskottet anser det vara viktigt att det i regeringspropositionen inte föreslås några ändringar i behörighetsförhållandena mellan åklagaren och förundersökningsmyndigheterna i fråga om till exempel vem som leder utredningar. Polisen och de övriga förundersökningsmyndigheterna leder brottsutredningen också i fråga om EPPO-brott. Åklagarnas deltagande i förundersökningen grundar sig på de befogenheter som anges i förundersökningslagen och på de befintliga rutinerna för förundersökningssamarbetet.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottet föreslår

att lagutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 27.11.2020

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Riikka Purra saf
vice ordförande Mari-Leena Talvitie saml
medlem Tiina Elo gröna
medlem Jussi Halla-aho saf
medlem Hanna Holopainen gröna
medlem Anna-Kaisa Ikonen saml
medlem Mats Löfström sv
medlem Mauri Peltokangas saf
medlem Juha Pylväs cent
medlem Piritta Rantanen sd
medlem Heidi Viljanen sd
medlem Ben Zyskowicz saml.

Sekreterare var

utskottsråd Ossi Lantto.